

Motion till riksdagen 2024/25:1879

av Lili André (KD)

Förenklade planeringsbehov för gång- och cykelvägar

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att effektivisera och förenkla planeringsbehoven för gång- och cykelvägar och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att anpassa upphandlingsunderlaget för dessa infrastruktursatsningar och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

I dagens system för planering och byggnation av infrastruktur, oavsett om det handlar om cykelvägar, gångvägar eller större projekt som järnväg, krävs samma omfattande utredningar och upphandlingsunderlag. Detta leder till att enkla åtgärder, som att bygga eller underhålla gång- och cykelvägar, blir oproportionerligt krångliga och dyra att genomföra. Konsekvensen blir att färre aktörer kan svara på upphandlingar, vilket försvårar konkurrens och driver upp kostnader. I Trafikverkets arbetssätt ingår att genomföra åtgärdsvalsstudier, en mödosam process som innebär höga utredningskostnader för staten och skattebetalarna. Trafikverkets åtgärder ska styras av den s.k. fyrstegsprincipen, det vill säga att verket i de två första stegen ska pröva om det går att påverka efterfrågan på transporter och optimera transportsystemet, innan ombyggnation eller nybyggnation övervägs. I praktiken tillämpas sällan de två första stegen (1- och 2-åtgärder) vilket hade sparat skattepengar i både utredningstid och byggkostnader. Kostnaderna för att bygga gång- och cykelvägar har – liksom för annan infrastruktur – skenat de senaste åren. Utöver höga utredningskostnader sker inte sällan stora kostnadsökningar i jämförelse med de ursprungliga kalkylerna, med resultatet att projekt i länsplaner gång på gång skjuts upp eller drabbas av försämrad kvalitet. Dessutom

drabbar det kommuner som medfinansierar projektet vilket i sin tur gör att cykel-investeringar i tätort dras ner.

Den nuvarande lagstiftningen och regelverket innebär att även mindre projekt som gång- och cykelvägar genomgår samma komplicerade processer som större järnvägs- och vägprojekt. Denna likriktning i processerna är ineffektiv och resurskrävande. Det är ologiskt att småskaliga projekt som handlar om att förbättra den lokala infrastrukturen för gång- och cykeltrafikanter ska ställas inför samma krav som mer komplexa infrastrukturprojekt. För sådana åtgärder som gynnar både folkhälsan, miljön och klimatet bör det finnas enklare och mer flexibla planeringsprocesser.

Gång- och cykelvägar är viktiga för hållbar mobilitet och spelar en avgörande roll i arbetet för att minska klimatpåverkan, stärka folkhälsan och skapa en mer miljövänlig infrastruktur. För att främja dessa åtgärder och öka byggtakten krävs en förändring av de administrativa kraven. Det behövs förenklade planerings- och upphandlingsprocesser som är bättre anpassade för små och medelstora projekt inom gång- och cykelvägar. Genom att sänka de administrativa kraven kan fler företag lämna anbud, vilket skulle främja konkurrens och pressa kostnaderna. Detta skulle också kunna minska handläggningstiderna och möjliggöra snabbare genomförande av viktiga projekt.

Ett förenklat förfarande skulle inte bara innebära effektivare användning av resurser utan också bidra till att fler och bättre cykel- och gångvägar kan byggas, vilket i sin tur främjar hållbara transportlösningar, bättre folkhälsa och ökad trafiksäkerhet.

För att detta ska bli verklighet föreslås att planeringsbehoven och upphandlingsunderlagen för gång- och cykelvägar differentieras från de som gäller för mer omfattande infrastrukturprojekt som järnväg. Detta kan innebära förenklade utredningar och kravspecifikationer, samt ett lättare upphandlingsförfarande för dessa mindre projekt.

För att främja byggandet av gång- och cykelvägar föreslås en effektivisering och förenkling och av planeringsbehoven och upphandlingsunderlagen för dessa projekt. Det nuvarande systemet är för omfattande och kostsamt för småskaliga infrastrukturåtgärder, vilket leder till onödiga förseningar och ökade kostnader. Genom att anpassa processen för mindre projekt och i anbudsprocessen se till att fyrstegsprincipen tillämpas kan bättre förutsättningar skapas för att snabbt och kostnadseffektivt bygga fler gång- och cykelvägar, till gagn för miljön, klimatet, trafiksäkerheten och folkhälsan.

Lili André (KD)